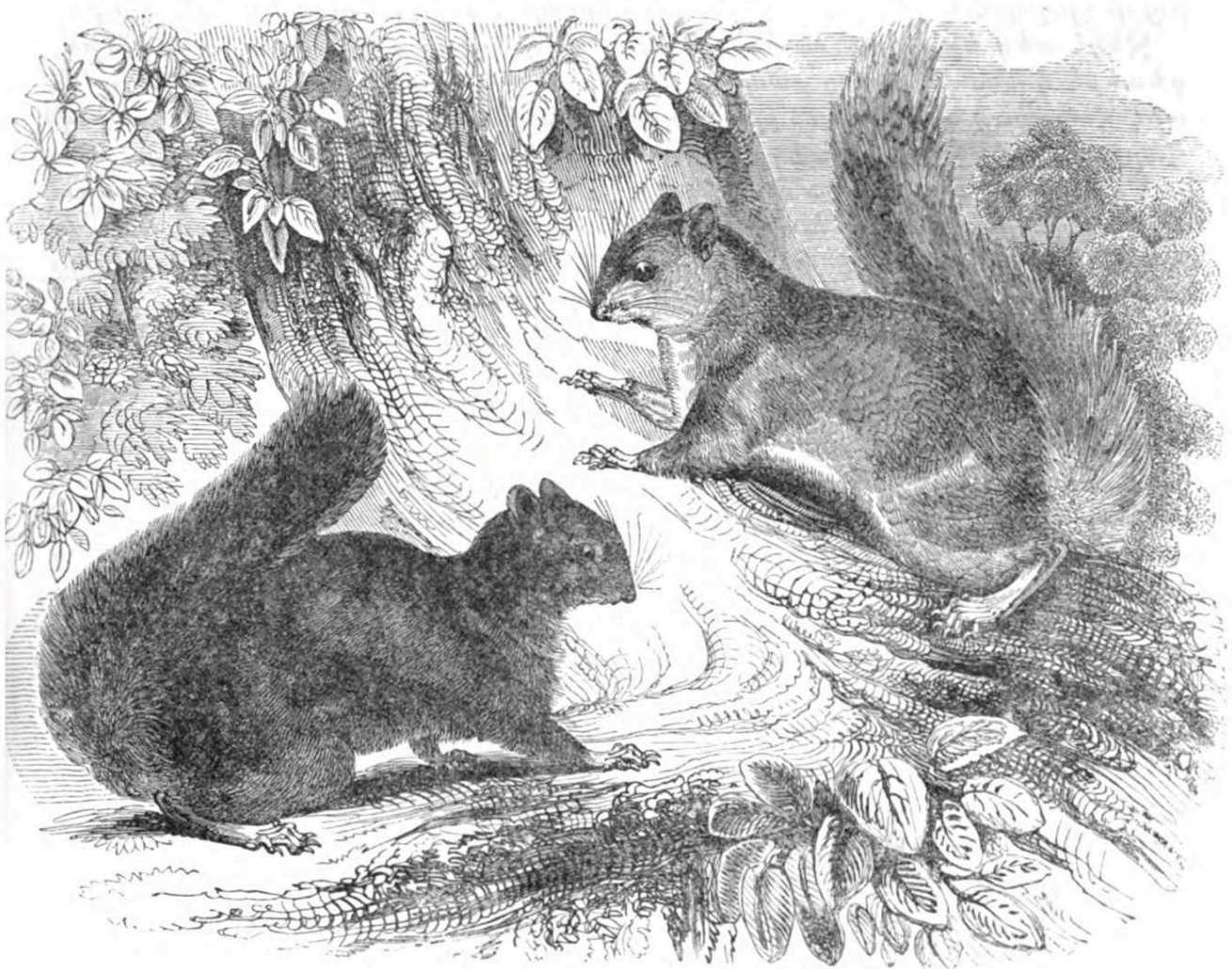

ՍՅՈՒՄ :

ՍԿԻՐԻՐ՝ վառվռուուն ու սիրուն կենդանիներէն մէկն է . և թէպէտ բնութեամբ վայրենի ու վախկոտ է , բայց շուտ կ'ընտանենայ : Իր սովորական կերակուրը պտղեղէն է : Բնութիւնը կրակոտ , մարմինը ջղոտ , ու բոլոր շարժումները արագ : Պոչը խիստ աղուոր է , և ուղած ատենը ինչուան գլխուն վրայ կը դարձնէ կը տնկէ ու անոր շուքին տակը կընստի : Սովորաբար ետեւի ոտուներուն վրայ նստած կը կենայ , ու առջեւի թաթիկներովը կերակուրները բերանը կը տանի : Սխալ ծառերուն վրայ կը ցատ

քրտէ , հոն բոյն կը շինէ , հոն կ'ապրի . միայն քամին սաստիկ եղած ատենը վար կ'իջնայ : Բնութեան աւելի ջրէ կը վախնայ . ու թէ որ ջրէ մը անցնիլ պէտք ըլլայ , ծառի կեղեւ մը կ'առնէ՝ վրան կընստի , ու անանկ կ'անցնի կ'ընսեն : Բնութեան կաղին կը ժողվէ ու հին ծառերու խողովներուն մէջ կը լեցընէ կը պահէ որ ձմեռը ուտէ : Սխալ փափուկ է , ձայնը սուր . երկայնու թիւնը գրեթէ կէս ոտնաչափ կ'ըլլայ : Բնութեան տեղ կը գտնուի , բայց աւելի հիւսիսային կողմերը :

Սխալաբայն սկիւռը սեւին շատ նման է . բայց վրայի մորթը մոխրագոյն ըլլալէն զատ՝ երկու կողմէն ալ

ինչուան բոլոր երկայնքը երկու կարմիր գիծ ունի : Չմեռը անդադար իր բոյնը կը փոխէ :

Տեղէ տեղ երթալու ատեն՝ լճերէ գետերէ կ'անցնին . բայց քամին սաստիկ հանդիպի նէ , երբեմն իրեք չորս հարիւրը մէկէն կը խղզուին :

Եսոնք շատ փնաս կուտան հիւսիսային Վերիկային մէջ . և որովհետեւ հարիւրաւորը մէկտեղ կը պտըտին , մէկ գիշերուան մէջ ամբողջ արտ մը կրնան ուտել լմնցընել :

Տեսակ մը սկիւռ ալ կայ որ (Թուչոզ կ'ըսուի , վասն զի մարմնոյն չորս դին բրդոտ մաշկ մը ունի , անով ծառէ ծառ ինչուան քսան՝ երեսուն կանգուն տեղ կը ցատքէ : Եսոր գլուխը պզտի ու կտոր է , վերի պուկունքը երկու ճղքած , աչուրները դուրս ընկած ու սև , ախանջները մանր ու լերկ , վզին վերի կողմը մուլթ մոխրագոյն , իսկ փորը ճերմակ դեղնախառն : Հեռու տեղ ցատքելու ատենը ետեւի ոտուրները կ'երկընցընէ՝ քովընտի մաշկերն ալ կը բանայ ու աւելի թեթև կը ցատքէ . բայց անով ալ չկրնար ցած ծառէն դէպի բարձրը կամ հաւասարը ցատքել , հապա միշտ պէտք կ'ըլլայ որ դիմացի ծառին վարի ճիւղերուն վրայ իջնայ . անոր համար իրեն շատ կամքիչ հեռու ցատքելը ծառին բարձրութենէն է :

(Թուչոզ բոյնը :

(Թուչոզն ըն բուններուն վրայ շատ դիտելու բաներ կան որ բան սորվիլ ուղող մարդու մը առջևը փուճ բաներ չեն կրնար երևնալ : Ո՞վ չզարմանար ան պզտի ու սիրուն շէնքերուն վրայ , որ տեսակ տեսակ նիւթերով , այնչափ խելքով ու վարպետութեամբ շինած են . ան ալ չէ թէ զանազան գործիքներով , հապա միայն թուչունին կտուցովն ու ոտուրներովը : Ինծի կ'երևնայ թէ՛ շատ պէտք չէ զարմանալ թէ որ

մարդիկ իրենց արհեստովը կարենան փառաւոր շէնքեր շինել . վասն զի իրենք թէ խելք ունին և թէ աս բանիս յարմար գործիքներ . բայց թուչուն մը որ աս հարկաւոր բաները ամենեւին չունի , ու միայն իր ոտքովն ու կտուցովը կը շինէ ան կարգաւորեալ ու դիմացկուն բունները . աս բանիս վրայ որչափ ալ զարմանանք՝ քիչ է . ուստի ասոր վրայ կ'արժէ որ քիչ մը երկայն խօսինք :

Տաճկերէն «*աֆագուշու*» և «*աֆէլէ*» ըսուած թուչոց բունին պէս զարմանալի բան չկայ : Եսոնք ներսի դին բամբակով , բրդով ու բարակ և կակուղ նիւթերով պատած է , իսկ դրսի կողմը խիտ մամուռով հիւսած . և որպէս զի բոյնը ծածուկ տեղ մը ըլլայ , ու անցնող դարձողի աչքին չըզարնէ , կը նային որ մամուռին գոյնը ան ծառին կեղևին նման ըլլայ՝ որուն վրայ որ իրենց բոյնը դրեր են : Երբեմն բուններուն մէջ կը տեսնուին կենդանեաց մազեր ու բարակ յարդեր , որ մէկմէկու հետ վարպետութեամբ հիւսուած են . երբեմն ալ ամէն ծայրերը մէկտեղ բերած ու թելով մը իրարու հետ կապուած են . աս թելը ինքը թուչունը կը մանէ գըզած բրդով , կանեփով ու մազով , բայց աւելի մամուռի բունին թելելովը :

Ուրիշ թուչուններն ալ , ինչպէս սարեակն՝ ու յոպոպը՝ բոյներնին շինելէն վերջը ներսի կողմը շաղախով կը ծեփեն , որ նիւթերը մէկմէկու հետ միանան . և քանի որ շաղախը բոլորովին չորցած չէ՝ քիչ մը մամուռ կը դնեն վրան . որով բոյնը աւելի տաք կ'ըլլայ :

Երբ ծառնիկներուն բոյնը բոլորովին տարբեր է մէկալներէն . վասն զի ասոնք ամենեւին փայտ չեն գործածեր , հապա տեսակ մը կաւ ունին որ իրենք կը շաղուեն , ու անով կը շինեն իրենց բոյնը . և ուրիշ բունե-

1 Իտ . Calderugio.

2 Իտ . Fringuello.

3 Գարաթառագ :

4 Իպիպի :